

**WYMAGANIA EDUKACYJNE ORAZ KRYTERIA OCENIANIA DLA
PSM W OPOLU**

SPECJALNOŚĆ INSTRUMENTALISTYKA

SPECJALIZACJA - Klarnet

DRUGI ETAP EDUKACYJNY

Autor: mgr Grzegorz Okoń

**Opracowane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach
szkolnictwa artystycznego**

Dz.U. z 2019 r., poz. 1637

Opole 2019

Wymagania edukacyjne

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE

- 1) szanowanie dziedzictwa kulturowego własnego i innych narodów;
- 2) przestrzeganie zasad kultury i etyki, prawa autorskiego oraz innych aktów prawnych związanych z ochroną dóbr kultury;
- 3) znajomość historii dziedziny artystycznej, w obszarze której działa uczeń;
- 4) zdobycie wiedzy niezbędnej do prawidłowej realizacji zadań praktycznych w dziedzinie artystycznej reprezentowanej przez ucznia;
- 5) znajomość związków zachodzących między różnymi dziedzinami sztuki;
- 6) aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym;
- 7) umiejętność prezentacji własnych dokonań;
- 8) umiejętność kreatywnej realizacji zadań z wykorzystaniem wrażliwości artystycznej;
- 9) umiejętność oceny jakości wykonywanych zadań;
- 10) umiejętność realizacji zadań i projektów artystycznych w zakresie wyuczonej specjalności indywidualnie i zespołowo;
- 11) umiejętność pracy w zespole w ramach przydzielonych zadań, z świadomością współodpowiedzialności za efekt końcowy wspólnej pracy;
- 12) umiejętność nawiązywania kontaktów i współpracy z muzykami zespołu;
- 13) budowanie relacji opartych na zaufaniu;
- 14) prezentowanie aktywnej postawy w działaniu;
- 15) umiejętność organizacji własnej pracy;
- 16) dbanie o bezpieczne i higieniczne warunki swojej pracy oraz o kondycję fizyczną i zdrowie;
- 17) umiejętność konsekwentnego dążenia do celu;
- 18) przewidywanie skutków podejmowanych działań;
- 19) umiejętność stosowania sposobów radzenia sobie ze stresem, w szczególności z tremą;
- 20) aktualizowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych;
- 21) umiejętność wyszukiwania, dokonywania wyboru i oceny informacji zawartych w różnych tekstach kultury;
- 22) wykorzystywanie technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych do pogłębienia wiedzy i doskonalenia umiejętności;
- 23) przygotowanie do kontynuowania nauki;
- 24) umiejętność pracy nad własnym rozwojem artystycznym i zawodowym;
- 25) umiejętność świadomego określania swoich możliwości.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

1. Doskonalenie gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) zna historię, budowę i odmiany instrumentu: klarnet A, B, C, D, Es, klarnet basowy, bassethorn;
- 2) udoskonała podstawowe techniki oddechu, zna budowę aparatu oddechowego;
- 3) zna sposoby rozgrywania się (ćwiczenia oddechowe, ćwiczenia emisji dźwięku i biegłości palcowej);

- 4) świadomie kontroluje prawidłową intonację;
- 5) zna i stosuje nowe środki wyrazu w zakresie dynamiki i barwy dźwięku;
- 6) świadomie posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką i agogiką;
- 7) posługuje się wysokim stopniem techniki palcowej, która pozwala mu na wykonywanie utworów o charakterze wirtuozowskim;
- 8) czyta nuty *a vista*, prawidłowo realizując zapis nutowy;
- 9) świadomie korzysta z różnych sposobów zapamiętywania materiału nutowego;
- 10) zna zasady transpozycji, wykonuje wybrane fragmenty partii orkiestrowych.

2. Przygotowanie do samodzielnej pracy

Uczeń:

- 1) zna i przestrzega podstawowych warunków i higieny pracy (przewietrzone pomieszczenie, odpowiednie oświetlenie, prawidłowe ustawienie pulpitu);
- 2) organizuje i realizuje pracę nad poszczególnymi elementami warsztatu według wskazówek nauczyciela;
- 3) łączy i wykorzystuje wiedzę teoretyczną w pracy nad samodzielnym przygotowaniem utworu;
- 4) kontroluje i analizuje własną grę podczas ćwiczenia;
- 5) interpretuje prawidłowo utwory w oparciu o wiedzę teoretyczną na temat stylów i form muzycznych (koncert, sonata, suita, miniatura, temat z wariacjami);
- 6) odznacza się w grze kreatywnością, muzykalnością i wrażliwością artystyczną;
- 7) poszerza wiedzę z zakresu literatury muzycznej przeznaczonej na klarnet, uwzględniając utwory skomponowane współcześnie.

3. Przygotowanie do aktywnego udziału w życiu muzycznym

Uczeń:

- 1) potrafi umiejętnie i swobodnie prezentować się na scenie (koncentruje się i pokonuje tremę, właściwie ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób gry);
- 2) potrafi zróżnicować role – jako solista i kameralista;
- 3) kompetentnie i kreatywnie realizuje zadania artystyczne w grze zespołowej;
- 4) śledzi bieżące wydarzenia kulturalne i bierze w nich udział, selekcyjnie je pod kątem wykonywanego programu, wykonawców i wskazówek nauczyciela;
- 5) kształtuje własne poglądy na temat muzyki, słuchając różnych wykonania dzieł muzycznych i porównując te wykonania.

4. Posługiwanie się dostępną technologią informacyjną i komunikacyjną

Uczeń:

- 1) samodzielnie poszukuje, analizuje i dobiera informacje z zakresu przedmiotu głównego oraz przedmiotów ogólnomuzycznych;
- 2) potrafi obsługiwać aparaturę umożliwiającą rejestrację gry w celu dokonania analitycznej oceny swoich prezentacji.

5. Udział w obowiązkowych przesłuchaniach CEA.

6. Obowiązkowy udział w koncertach szkolnych, audycjach sekcyjnych i klasowych i przesłuchaniach co najmniej raz w każdym semestrze.

Uczniom wyjątkowo zdolnym pedagog ma prawo rozszerzyć wymagania edukacyjne o elementy wykraczające poza wymagania przewidziane dla realizowanej przez ucznia klasy.

ZADANIA TECHNICZNO-WYKONAWCZE:

Klasa pierwsza:

Zadania techniczno - wykonawcze

- zapoznanie ucznia z historią i budową instrumentu – uczniowie rozpoczynający naukę
- korekty dotyczące zadęcia, oddechu, postawy, układu rąk w zależności od stopnia zaawansowania ucznia i przeprowadzenie koniecznych zmian,
- opanowanie skali instrumentu oraz swobodne poruszanie się w obrębie dźwięków e – g³
- kształtowanie prawidłowego oddechu i emisji dźwięku,
- rozwijanie biegłości palcowej
- ćwiczenia i etiudy (10),
- czytanie nut a'vista
- dwa utwory z towarzyszeniem fortepianu
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże:

Uczniowie rozpoczynający naukę gry na instrumencie bez wcześniejszego przygotowania instrumentalnego:

Gamy i pasaże durowe do 4 znaków przykluczowych w obrębie 2 oktav – całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami - z pamięci. Gamy durowe w pochodach tercjowych.

Uczniowie z przygotowaniem instrumentalnym – po szkole I stopnia:

Gamy i pasaże dur i moll- harmoniczne i melodyczne do 4 znaków do e³ – ósemkami i szesnastkowymi biegnikami.

Tercje w gamach dur i moll. Gamy durowe powinny być wykonane staccato, molowe – legato.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu z pamięci
- Gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu z pamięci
- Gra a vista

Klasa druga:

Zadania techniczno - wykonawcze

- praca nad warsztatem oddechowym,
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku i całym instrumencie
- postawa – ćwiczenia na rozluźnienie,
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia palcowe,
- poszerzenie skali (w miarę możliwości),
- ćwiczenia wyrabiające biegłość poruszania się w ramach całej skali instrumentu,
- doskonalenie czytania nut, czytanie nut a'vista,
- ćwiczenia i etiudy (do wyboru w ramach potrzeb i problemów - Sześć etiud o zróżnicowanej problematyce.
- granie duetów lub form zespołowych
- nabywanie umiejętności samodzielnego strojenia do fortepianu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu: 2 miniatury lub jeden utwór w formie koncertu, sonaty, tematu z wariacjami
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże:

Gamy i pasaże durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne do 5 znaków przykluczowych – w skali do g³ – ósemkami i szesnastkowymi biegnikami.

Tercje w gamach dur i moll. Gamy durowe powinny być wykonywane staccato, molowe – legato.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu – co najmniej jedna część utworu cyklicznego oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu – co najmniej jedna część utworu cyklicznego oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Klasa trzecia:

Zadania techniczno - wykonawcze

- oddech, zadęcie, postawa – ćwiczenia,
- praca nad swobodą wydobywania dźwięku – ćwiczenia warsztatowe,
- ćwiczenia na rozgrywanie
- ozdobniki: tryl, mordent, przednutka,
- rozwijanie gry pamięciowej,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- rozwijanie skali i swobody poruszania się w różnych rejestrach,
- rozszerzanie możliwości dynamicznych,
- ćwiczenia i etiudy techniczne i melodyczne w semestrze (osiem etiud o zróżnicowanej problematyce).
- czytanie a vista (ćwiczenia),
- dwa mniejsze utwory z towarzyszeniem fortepianu lub utwór cykliczny.
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze),

Gamy i pasaże:

Gamy i pasaże dur i moll – harmonicze i melodyczne do 6 znaków przykluczowych w obrębie skali e-g³. Gamy dur – staccato, moll – legato. Pasaże durowe, molowe, dominanta septymowa. Interwały: tercje i kwarty. Gama chromatyczna w skali e-ga³.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Program egzaminu promocyjnego:

- Przygotowana gama durowa i mollowa.
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny
- Gra a vista

Klasa czwarta:

Zadania techniczno - wykonawcze

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwy)
- praca nad skalą instrumentu,
- ćwiczenia rozgrywające
- czytanie nut a'vista,
- praca nad intonacją i artykulacją,
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne 7 w semestrze,
- początki nauczania gry podwójnego staccato i glissanda – w zależności od stopnia zawansowania ucznia
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert lub koncertino, sonata lub sonatina, temat z wariacjami itd.
- zagadnienia związane z grą kameralną

- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Program przesłuchania śródrocznego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Program egzaminu promocyjnego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Gamy i pasaże:

Gamy i pasaże durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach, w obrębie skali e-g3. Gama dur – staccato, moll – legato. Pasaże dur, moll, dominanta septymowa. Interwały: tercje, kwarty, kwinty. Gama chromatyczna w skali e-g3.

Klasa piąta:

Zadania techniczno - wykonawcze

- ćwiczenia rozgrywające,
- czytanie nut a'vista,
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry zespołowej,
- etiudy i ćwiczenia techniczne i melodyczne - dziesięć etiud o zróżnicowanej problematyce.
- praca nad podwójnym staccatem i glissandem
- praca nad budową frazy, interpretacja utworów z różnych epok
- samodzielne opracowanie utworu
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, temat z wariacjami

- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże:

Gamy durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach w obrębie skali e-a3. Gamy dur – staccato, moll – legato. Pasaże dur, moll, zwiększone, zmniejszone, dominanta septymowa. Interwały w gamach durowych: tercje, kwarty, kwinty, seksty. Gama chromatyczna w skali e-g3. Skala cało-tonowa od dźwięków e i f.

Program przesłuchania śródrocznego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Skala całotonowa od e i f
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Program egzaminu promocyjnego:

- Gama durowa i mollowa wylosowana spośród obowiązujących w danym semestrze
- Skala całotonowa od e i f
- Jedna przygotowana wcześniej etiuda
- Jedna etiuda wylosowana spośród przerobionych
- Gra a vista
- Utwór z towarzyszeniem fortepianu –utwór cykliczny lub jego część oraz utwór dowolny

Klasa szósta:

Zadania techniczno - wykonawcze

- ćwiczenia rozgrywające,
- interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną i charakterem epoki,
- etiudy techniczne i melodyczne (do 10)
- studia orkiestrowe,
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem,
- czytanie nut a' vista,
- praca nad podwójnym staccatem i glissandem
- dwa utwory cykliczne oraz utwór dowolny
- przygotowanie programu dyplomowego

Gamy i pasaże:

Gamy durowe i molowe – harmoniczne i melodyczne we wszystkich tonacjach w obrębie skali e-a3. Gamy durowe staccato, molowe legato. Pasaże: durowe, molowe, zwiększone, zmniejszone, dominanta septymowa. Gamy durowe w interwałach: tercje, kwarty, kwinty, seksty, septymy, oktawy. Skala chromatyczna od e-a3. Skale całotonowe od e i f-a3. Transpozycja in C i in A.

Udział w obowiązkowym przesłuchaniu technicznym dla uczniów klas dyplomowych w I semestrze:

Program:

- poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej
- prezentacja przygotowanych fragmentów studiów orkiestrowych
- samodzielne przygotowanie i zinterpretowanie fragmentu wskazanego przez komisję utworu. Każdy uczeń otrzyma na kilka minut ćwiczeniówkę a następnie zaprezentuje przygotowany fragment na scenie.

Program egzaminu dyplomowego:

- koncert lub concertino
- sonata lub sonatina
- utwór dowolny

Jeden z powyższych utworów wykonany z pamięci

Kryteria oceniania uczniów – klasa klarnetu PSM II stopnia w Opolu

Kryteria oceniania:

Uczeń może uzyskać z instrumentu głównego jedną z następujących ocen:

- Celujący
- Bardzo dobry
- Dobry
- Dostateczny

- Dopuszczający
- Niedostateczny

Na ocenę końcowo-roczną ucznia wpływ mają następujące czynniki:

- Stopień spełniania wymogów programowych
- Oceny cząstkowe z przygotowania do zajęć
- Ocena z egzaminu półrocznego
- Oceny ucznia za udział w konkursach, przesłuchaniach i audycjach
- Ocena z egzaminu promocyjnego
- Stopień zaangażowania ucznia w samodzielny rozwój wiedzy i umiejętności wykraczające poza program.

Ocenę celujący otrzymuje uczeń który:

- Dokładnie opanował materiał przewidziany w programie nauczania, a ponad to posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające ponad ten program.
- Brał udział w przesłuchaniach regionalnych, konkursach ogólnopolskich lub międzynarodowych uzyskując czołowe lokaty.
- Jego gra na egzaminie promocyjnym jest bezbłędna pod względem technicznym i interesująca od strony muzycznej.
- Systematycznie i aktywnie współpracuje z pedagogiem i z akompaniatorem.
- Angażuje się w życie szkoły poprzez grę w orkiestrze szkolnej i innych działających w niej zespołach.

Ocenę bardzo dobry otrzymuje uczeń który:

- Dokładnie opanował materiał wynikający z programu nauczania wykazując zainteresowanie jego poszerzeniem.
- Brał udział w przesłuchaniach makroregionalnych oraz audycjach muzycznych organizowanych w szkole.
- Reprezentował szkołę na koncertach organizowanych poza szkołą.
- Jego gra na egzaminie promocyjnym jest bezbłędna pod względem technicznym i interesująca od strony muzycznej.
- Systematycznie i aktywnie współpracuje z pedagogiem i z akompaniatorem.

Ocenę dobry otrzymuje uczeń który:

- Realizuje zadania wynikające z programu nauczania lecz nie przekracza jego założeń.
- Brał udział w organizowanych w szkole przesłuchaniach między-szkolnych, szkolnych oraz audycjach muzycznych.
- Na egzaminie promocyjnym gra poprawnie pod względem technicznym oraz interesująco pod względem muzycznym.
- Systematycznie współpracował z pedagogiem i akompaniatorem realizując ich zalecenia.

Ocenę dostateczny otrzymuje uczeń który:

- Realizuje wymagania edukacyjne wynikające z programu nauczania.
- Brał udział w konkursie szkolnym oraz w audycji muzycznej z pozytywnym wynikiem.
- Na egzaminie promocyjnym wykazuje braki techniczne i muzyczne rokujące jednak nadzieje na możliwość rozwoju tych umiejętności.
- Brakiem systematyczności w pracy, powoduje narastanie zaległości.

Ocenę dopuszczający otrzymuje uczeń który:

- Nie spełnił wymagań edukacyjnych przewidzianego w programie nauczania.
- Nie brał udziału w konkursach (obowiązkowych) oraz audycjach muzycznych.
- Na egzaminie promocyjnym wykazuje duże braki techniczne, muzyczne oraz intonacyjne nie wykluczające jednak możliwości postępów w dalszej nauce.
- Wykazuje brak systematyczności i pilności we współpracy z pedagogiem.
- Rokuje nadzieje na nadrobienie zaległości w przypadku umożliwienia powtórzenia klasy.

Ocena dopuszczająca z instrumentu głównego jest oceną niepromującą, umożliwia jednak powtórzenie klasy.

Ocenę niedostateczny otrzymuje uczeń który:

- Wyraźnie odbiega od wymagań edukacyjnych przewidzianych w programie nauczania dla danej klasy.
- Nie brał udziału w obowiązkowych konkursach oraz w audycjach muzycznych.
- Na egzaminie promocyjnym wykazuje elementarne braki techniczne, muzyczne oraz intonacyjne wykluczające możliwość dalszej nauki.
- Wykazuje brak systematyczności oraz pilności we współpracy z nauczycielem, a także brak zainteresowania przedmiotem.
- Nie rokuje żadnych nadziei na dalszy rozwój muzyczny oraz na możliwość nadrobienia zaległości.
- Ocena niedostateczna z instrumentu głównego jest oceną niepromującą bez możliwości powtarzania klasy.

Sporządził
mgr Grzegorz Okoń